

Rydahls Manufaktur AB Del 2 (3)

Gamla disponentbostaden som ligger mittemot fabriken den byggdes troligtvis samtidigt som fabriken, alltså omkring år 1853. I början av 1900-talet så fanns det två flyglar på byggnaden som revs omkring 1915, byggnaden beboddes av tjänstemän och under en period fungerade huset som sjukstuga. När man hade byggt spinneriet och disponentvillan då var Rydal en enkel bondby och hette Ryd. Villan byggdes för att vara värdig dåtidens företagsledare och uppfördes under överinseende av Sven Erikson, mannen som var grundare till Rydal som det är i dag. Disponenttiteln infördes först år 1921 av Torsten Ek som också bodde i huset under lång tid, han kallades också för kungen av Rydal och han drev spinneriet med en stark hand. Torsten bodde kvar i villan till år 1954 och hans signum finns kvar på den vänstra ytterdörrens insida där det står "T. EK 1935" i träet. Man byggde senare om byggnaden till en personalmatsal för de som jobbade på spinneriet och nu är det ett Vårdshus med det fina namnet "Spinnaren i Rydal"

Fabriksgården ger fortfarande en känsla av aktivitet även nu när fabriken är nedlagd. Vid sidan om det gamla bomullsmagasinet finns det nya magasinet byggt av eternit, det byggdes inför bolagets 100-års jubileum år 1935. Det fanns även en annan byggnad där kardrummet fanns och det byggde man på 1950-talet, där hade man de stora kardverken. På spinnerifastighetens långvägg finns vid sidan om det lilla utbyggda pannrummet spår av den gamla kraftkanalens södra öppning. Kanalen som inte lades igen på fabriksgården förrän på 1930-talet som delade gården i två delar sammanlänkade med en bro.

Här ser man var denna kanal har gått någonstans. Man valde denna plats för fabriken på grund av fallhöjden i Viskan. Vattnet leddes via en kanel genom fabriken och vattenhjulet som placerades i fabriken var så stort att dess nav krävde 16 par oxar för att transporteras från Varberg. Ett remsystem tillgodosåg sedan fabriken maskiner med kraft. År 1866 ersattes vattenhjulet av tre turbiner och år 1882 installerades en vattendriven dynamomaskin. Den levererade ström till fabriken invändiga belysning, som var Sveriges första industribelysning. Stenarna markerar den gamla vattenkanalen.

Kraftstationen uppfördes bakom kardrummet år 1915 och togs i bruk år 1916. Kraftstationen byggdes på den plats där det redan år 1570 låg en svaltkvarn (en mindre kvarn för malning av säd). Kraftstationen är välbevarad och dess arkitektur har amerikanska förbilder. Från början var turbinen i kraftstationen belägen i byggnadens källare. Efter en kraftig översvämning år 1927 byggdes kraftverket på med en ny våning och fallhöjden blev nu 4.5 meter. Från början fanns det tre turbiner men i dag finns bara en svensktillverkad Kaplanturbin från år 1928 och den producerar el för det allmänna nätet.